

§ 14 Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet - svar på remiss från Kommunstyrelsen

1.5.1.-668/2015

Stadsdelsnämndens beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Petra Gardos Ek m.fl.(M) och Maria Karlman Noleryd (L) reserverade sig mot beslutet.

Maria Karlman Noleryd (L) lämnade ett särskilt uttalande.

Susanne Wicklund (C) lämnade ersättaryttranden.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 20 november 2015.

Kommunstyrelsen har tagit fram ett förslag till nytt program för upphandling och inköp samt klausuler för antidiskriminering och meddelarfrihet som Norrmalms stadsdelsnämnd har fått för remiss. Kommunstyrelsen föreslår vidare att nuvarande policy om konkurrens och valfrihet upphävs.

Förvaltningen anser att remitterat program för upphandling och inköp samt de förslag på klausuler för anti-diskriminering och meddelarfrihet som kommunstyrelsen har tagit fram kan bidra till att nå stadens övergripande mål.

Förvaltningen delar kommunstyrelsens uppfattning att inköp och upphandling kan vara ett strategiskt medel för att nå fullmäktiges och nämndens mål om en socialt, ekonomiskt, miljömässigt och demokratiskt hållbar utveckling.

Programmet tydliggör på ett bra sätt stadens ambitioner och förvaltningen uppskattar den tydliga kopplingen till stadens målstruktur.

Förslag till beslut

Ordföranden Åsa Tillberg (V) föreslog att stadsdelsnämnden skulle besluta i enlighet med stadsdelsförvaltningens förslag.

Petra Gardos Ek m.fl.(M) och Maria Karlman Noleryd (L) lade fram ett förslag till beslut och föreslog att stadsdelsnämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordförande Åsa Tillberg (V) ställde förslagen mot varandra och fann att stadsdelsnämnden hade beslutat i enlighet med stadsdelsförvaltningens förslag.

Reservation

Petra Gardos Ek m.fl.(M) och Maria Karlman Noleryd (L) reserverade sig mot beslutet och ansåg att stadsdelsnämnden skulle besluta att delvis avslå förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande.

Hur staden som stor offentlig aktör agerar som upphandlare har en betydande påverkan på näringslivet i Stockholm. Därför är det oroande att majoriteten i föreliggande ärende öppnar för beslut som kommer innebära en stor osäkerhet för stadens leverantörer och riskerar att utesluta mindre aktörer.

Upphandlingar inom Stockholms stad är av stor betydelse såväl för stockholmarna som för de berörda näringsidkarna som levererar tjänster och varor åt staden. Det är ett juridiskt grannliga område som måste hanteras med professionalitet och nogsamhet av samtliga parter och inte göras till föremål för politiska experiment.

Majoritetens förslag till upphandlingsprogram innehåller dock en hel del betänkligheter och oklarheter. Exempelvis flaggar en del av stadens förvaltningar, men även

stadsledningskontoret, för att intentionen att staden genom upphandling ska verka för att personer utanför arbetsmarknaden kommer i sysselsättning riskerar att stå i konflikt med kraven på kvalitet och kostnadseffektivitet. Vidare riskerar programmet leda till att krav ställs som direkt eller indirekt reglerar leverantörers övriga verksamheter, vilket i så fall skulle leda till upphandlingsfel och påföljande överklagandeprocesser.

Det finns också många oklarheter kring hur programmet är förenligt med förslag och upphandlingskriterier som vänstermajoriteten tidigare har yrkat på i upphandlingsärenden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande hänvisar till den så kallade vita jobb-modellen men det framgår inte exakt vad som menas med modellen och därför inte i vilken mån den är förenlig med programmet. Tjänsteutlåtandet måste dessutom tolkas som att frågan om hur avtalsvillkoren ska följas upp regleras i tillämpningsanvisningarna. Med tanke på frågans politiska vikt hade det varit önskvärt att avtalsuppföljningen hade reglerats i programmet.

Samma osäkerhet som rör vita jobb-modellens förenlighet med programmet gäller också för förslag om strikt ansvar för underleverantörer och krav på att entreprenörer ska följa stadens personalpolicy.

Det som dock är mest oroande är att programmet som helhet kommer att göra det krångligare och dyrare för företag att alls delta i stadens upphandlingar.

Redan idag uppger många företag att det är svårt att delta i offentliga upphandlingar, bland annat på grund av det tar för lång tid och är för krångligt. Särskilt är detta sant för små företag. Enlig Företagarna deltar därför enbart ca 25 procent av småföretagen idag i offentliga upphandlingar. Att stadsledningskontoret anser ”att mindre företag och idéburen sektors deltagande i upphandlingar inte alltid kan underlättas/främjas utan att detta är en av flera avvägningar som ska göras i en upphandlingsstrategi” skickar en oroväckande signal om att detta inte är ett prioriterat område för majoriteten.

För Alliansen är det viktigt att de krav som ställs i varje enskild upphandling inte är irrelevanta eller går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med upphandlingen. Krav som försvårar eller rent av omöjliggör deltagande för många företag är enbart till en stor nackdel för staden. Det riskerar att leda till färre anbud, sämre konkurrens och mindre mångfald. Det är inget som gynnar vare sig stockholmarna, staden eller företagen. Tyvärr riskerar detta program att gå just i den riktningen, genom att förslaget kommer göra det ännu svårare för framför allt de mindre företagen att delta i stadens upphandlingar, när kraven bara blir fler och upphandlingarna mer komplicerade.

Stockholms stad ska alltid motverka fusk, svartjobb och ekonomiska oegentligheter, samt säkerställa anständiga arbetsvillkor för medarbetare hos leverantörer som staden anlitar. Seriösa aktörer får aldrig missgynnas för att de tar sitt arbetsgivaransvar på fullaste allvar. Uppgiften att kontrollera att våra avtal följs är så viktig att den ska utföras av stadens egna tjänstemän eller utav av staden anlitate oberoende organ. Rättssäkra arbetsförhållanden, transparenta upphandlingsmodeller och konkurrens på lika villkor ska prägla upphandlingar i Stockholms stad. Men upphandlingsprogrammet får inte utformas så att seriösa aktörer utestängs genom att upphandlingarna blir allt för krångliga och resurskrävande.

Vi noterar att stadsdelsförvaltningen, liksom stadsledningskontoret, flaggar för tveksamheter och komplikationer gällande förslaget till program för upphandling och inköp. Att programmet riskerar att stå i konflikt med krav på kvalitet och kostnadseffektivitet. Att programmet riskerar att direkt eller indirekt reglera leverantörers övriga verksamhet, vilket kan resultera i upphandlingsfel och påföljande överklagandeprocesser.

Den rödgrönrosa majoriteten tar dessvärre med detta ärende ett stort steg bort från den grundläggande tanken med lagen om offentlig upphandling. Istället slår de in på en väg som riskerar att leda till ett läge där Stockholms stads upphandlingar snedvridits till något som används för att uppnå politiska ändamål. Det är djupt oroväckande och beklagligt.

Ska Stockholm stärka företagande är det inte den rätta vägen att göra det krångligare och dyrare att delta vid upphandlingar, som dessutom ställer orimliga krav som går stick i stäv med lagstiftning och den svenska modellen. Vi ställer oss därför avvisande till programmets förslag.

Särskilt uttalande

Maria Karlman Noleryd (L) lämnade följande särskilda uttalande:

Liberalerna anser att de företag staden och landstinget upphandlar varor och tjänster ifrån ska ta ett socialt ansvar och inte bidra till brott mot de mänskliga rättigheterna.

De mänskliga rättigheterna inkluderar bland annat rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden, rätten till lika lön för lika

arbete utan diskriminering, rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att värna sina intressen och rätten till vila och fritid, innefattande skälig begränsning av arbetstiden samt regelbunden betald ledighet.

Detta bör beaktas i stadens såväl som stadsdelsnämndens upphandlingsförfaranden.

Det är juridiskt komplext att ställa sociala krav i upphandlingsprocesser. Det är därför viktigt att de särskilda kontraktsvillkor som omtalas i programmet och som ska ställas när det är ändamålsenligt och möjligt enligt lag, noga övervägs och att konsekvenserna genomlyses så att syftet med att ställa dessa villkor uppnås utan att gå utanför de möjligheter staden har med beaktande av bland annat EU-rätten. Staden bör följa detta arbete noga och sprida goda och mindre goda erfarenheter, för att kvalitetssäkra upphandlingsarbetet.

Ersättaryttrande

Susanne Wicklund (C) lämnade ett ersättaryttrande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag anslutit mig till Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i ärendet.